

ಮುಖದಲ್ಲಿ! ಶತಾನಂದರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಅಂಕುರವಾಗುತ್ತಿರು ವಾಗಲೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಕುಶಲೋಪರಿ ಮುಗಿ ಯಿತು. ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಗಳ ಉಪಚಾರವೂ ಮುಗಿ ಯಿತು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ವವರ ಪರಿಚಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶತಾನಂದರು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿ ದ್ದಾರೆ. “ಇವನು ಬಲಕ್ಕೆ ಇರುವವನು ಶ್ರೀರಾಮ, ದಶರಥಾತ್ಮಜ ರಾಮ..” ಸಾಕಾಯ್ತು ಶತಾನಂದರಿಗೆ. ಮುಂದಿನ ಮಾತಾವುದೂ ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ದಶರಥಾತ್ಮಜ ರಾಮ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೊಡ ಗೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನಮ್ಮನ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಗೆ, ತನ್ನದೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಬದುಕಿಗೆ ಕೊನೆಯಾದೀತು.. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರನ್ನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: ತಾವು ಸಾಗಿ ಬಂದ ಸ್ಥಳ.. ತಮ್ಮದೇ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟು, ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶ ದಾಟಿದುದು, ಮುಂದೆ ಗೌತಮನ ಆಶ್ರಮದ ಆತಿಥ್ಯ, ಈಗ ಜನಕರಾಜ ಸೀತೆಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪೂಜಾಗೊಟ್ಟ ಶಿವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಾಲಕರು ನೋಡ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು. ಶತಾನಂದರ ಎದೆ ಧಸಕ್ಕೊಂಡಿತು. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿತು? ಏನೂ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆ? ಕಲ್ಯಾಣಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಮ್ಮ ಕಲ್ಲಾಗೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಳೇ? ತಂದೆ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿ ಸಲೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಭಾರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶತಾನಂದರು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಸಮಯ ವೆಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂ ಡರು. ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಬಿಡಾರದತ್ತ ನಡೆದರು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತು, “ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದೇ?” ಎಂದು ಅನುಮತಿ ಬೇಡಿದರು. ಇವರನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು “ಯಾರು, ಶತಾನಂದನೇ? ಒಳಗೆ ಬಾ” ಎಂದರು. ಒಳಗೆ ಬಂದುದೇ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, “ಗುರುಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ‘ಗೌತಮನ ಆಶ್ರಮ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯ ವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ” ಎಂದ.

“ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ , ಶತಾನಂದ, ನೀನೂ ತಾಯಿಯ ಮಗನಲ್ಲವೇ. ಕರುಳ ಸಂಬಂಧದ ಅಕ್ಕರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಇರಬೇಕಾದುದೇ. ನಾನೇನು, ಹುಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನೂ ದಾಟಿ ಬಂದವನು.”

“ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಇವನಲ್ಲವೇ ತಂದೆ ಅಂದು ಮುಂಗಂಡಿದ್ದ ದಶರಥಾತ್ಮಜರಾಮ? ಇವನೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದಿರೇ? ಅಮ್ಮನ ತಪದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಿತೇ? ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಒಂದಾದರೆ? ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಕಳಂಕಿತಳೇ? ಇಂದ್ರನ ಧಾರ್ತನದಿಂದ ಮೋಸ ಹೋದ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲವೇ ಆಕೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ?”

“ಶತಾನಂದ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಚಿನ್ನ ಅಪ್ಪಟವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಲೇಬೇಕು. ಅಹಲ್ಯೆ

ಬೇಕೆಂದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅವ ಳೇನೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣದ ತೂಕಡಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮ. ಆದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕು. ಅವಳ ಮನದ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಬಹಳ ಬೆಲೆ ತೆತ್ತಳು. ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಗುರಿಯಿ ದ್ದರೂ ನನ್ನಂಥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೇ ಮೇನಕೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ವರ್ಷಗಟ್ಟಳೆ ವಿಮುಖರಾಗಬಲ್ಲವಾದರೆ, ನಿನ್ನಮ್ಮನ ಪಾಡೇನು? ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜಾರಿದ್ದು ಸರಿ ಅಂತಲ್ಲ. ಅದರಡೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ರಿಂದಲೇ ಗೌತಮರು ಅವಳಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಕೂಡಲೇ ವಿಶಾಪ ವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಗೌತಮರು ಕಠೋರ ಹೃದಯಿಯೇನಲ್ಲ. ಅವರೇನಾದರೂ ‘ಅಹಲ್ಯೆ ಮುಗ್ಧ’ ಎಂದುಕೊಂಡು ಕಠೋರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಜಾರಿದವರೂ ಅಹಲ್ಯೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾದರಿಯಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಹಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾ ಗುತ್ತದೆ. ಗೌತಮರೂ ತುಂಬ ನೊಂದರು. ಹೆಂಡತಿಯ ತಪ್ಪು ಒಂದೆಡೆ, ಇಂದ್ರನ ಮೋಸ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟು ದಿನ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದ, ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹೆಂಡತಿಗೇ ಶಾಪ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅದ ರಿಂದ ತಮ್ಮ ತಪಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೇ ಮತ್ತೆ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.”

ಶತಾನಂದನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ದುಃಖದ ಕಣ್ಣೀರೆ, ಆನಂದಬಾಷ್ಪವೇ? ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ, “ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಿರಾ?”

“ಹೌದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರು. ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅನ್ನಾಹಾರ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಗಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸಿ ಕೃಶಗಾಗಿದ್ದರೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದಿವ್ಯಪ್ರಭೆ ಪಡೆದಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಳು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತೇಜೋ ರೂಪೆಯಾದ ಅವಳ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸೋಂಕಿದರು. ಅಹಲ್ಯೆಗೆ ಆಗಲೇ ಜೀವಭಾವ ಬಂದಿತು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಆದರಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು.”

“ಧನ್ಯನಾದೆ ಋಷಿವರ್ಯ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ?”

“ಅವರೂ ಬಂದರು. ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯ ದಿನ, ಶ್ರೀರಾಮ ಬರುವ ದಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಅರಿತಿದ್ದ ಗೌತಮರು ಆಗಲೇ ಆಶ್ರಮ ಸೇರಿದ್ದರು. ಅಹಲ್ಯೆ ಚೈತನ್ಯ ಹೊಂದುವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.. ಆಮೇಲೆ ಪತಿ-ಪತ್ನಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟುಸೇರಿ ಅತಿಥಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು.”

“ಧನ್ಯನಾದೆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಏನೂ ಹೇಳಲು ಮಾತು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಶತಾನಂದ ಶತಾನಂದಿತ, ಶತಾನಂದ ಶತಾನಂದಿತ..”

ದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಷಯ ಒಂದಾದರೆ, ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಯುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಶೀಲಸಂವರ್ಧನೆ, ಮತ್ತು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕಾಲವಾದ ನಂತರ, ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಅವರ ಜೀವಿತದ ಬಹು ಕಾಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘದ ಪ್ರಧಾನ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ನಂತರ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠ ಮತ್ತು ಮಿಷನ್ನಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಅಪರೂಪ. ಅವರು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ಯುವಕ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವರು, ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಸಂಘದ ಪ್ರಧಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದೇಕೆ ಎಂದು ನೀವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬಹುದು. ಸಹಜವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಹರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಭೇದವಿದ್ದರೂ ಅವರು ಸಂನ್ಯಾಸ ಜೀವನದ ಸಾರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು; ಶುದ್ಧವಾದ ಸಂಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಗರಹಿತ, ವೈರಾಗ್ಯಪರ ಭಕ್ತಿ ಭರಿತ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು, ಧ್ಯಾನ, ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಗೂ ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಭೇದವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣ, ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮದ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ನಾನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಆಲೋಚಿಸುವೆನು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಸಂಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಕರನ್ನು, ಸಂಘಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನ'ವೆಂಬುದು ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳಿರುವರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಕಾಲವಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರಜಾಗೃತಿಯ ದನಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕೇಳತೊಡಗಿತು ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಅದು ೧೯೦೬ರ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಯಿತು; ಅವರ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಒದಗಬಹುದೆಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಜಾಗೃತರಾದರು. ಅವರು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘದೊಂದಿಗೂ ಕೂಡ, ಕಠಿಣವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಘದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಸಂದೇಹಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅವಿಧೇಯರಂತೆ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮಠದಿಂದ ದೂರವಾದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರಿಗೆ ಎಂತಹ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿತ್ತೆಂದರೆ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಡೆತಡೆಗಳಿದ್ದರೂ, ಕೇವಲ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಅನೇಕರು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯುವಕರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಠ ಸೇರಿದರು.

ವರುಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಅವರ ಆಕರ್ಷಣಾಶಕ್ತಿ ಬಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಯುವಕರು ಅವರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಮಠ ಸೇರಿದರು. ನಾನು ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಜತೆಯವರು ಅನೇಕರು ಅವರಿಂದ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಅವರ ತರಪೇಶಿನಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಕ್ರಿಯಾವಂತರಾದರು. ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಮತೆಯವರ ಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಾ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಯುವಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಮಠದ ತಾಯಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದುಹೋಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಇರುವಂತೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಾಯಿಯಂತೆ - ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪುರೋಗಮನ, ಕೆಲಸ, ಅಧ್ಯಯನ - ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರು ಜನರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಅಣ್ಣ ಮಠ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆ ಯುವಕ ಕುಡುಕ; ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಶೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಆತನನ್ನು ಇತರರು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು. ಆತ ಮನಸ್ಸುಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಅವನನ್ನು ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಅವನು ಕುಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಲೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವನನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ದಲ್ಲೆಯೇ ಅವನು ಬದಲಾದ. ಅವನ ದುರಭ್ಯಾಸಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟವು. ಅವನು ಮಠ ಸೇರಿದ. ನಂತರ ಅವನು ಅದ್ಭುತ ಕ್ರಿಯಾ ವಂತನಾದ. ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದ. ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾ ನಂದರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಅವನು ಒಬ್ಬ ದ್ಯೋತಕ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಏಕೆ? ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನ ಸಾಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ದ್ಯೋತಕವೇ. ಅವರ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯುವಕರು ಮಠವನ್ನು ಸೇರಿ ಮಾನವಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಮಠದ ಅದ್ಭುತ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಅರ್ಥ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುದು.

ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಈ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವರು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅವರಿಗೆ ಕಠಿಣ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾದ ವಿಷಯ. ಅವರು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರಲ್ಲಿ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ನಿಜವಾಗಿ ಆದುದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕಾಲವಾದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದ ನಂತರ, ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಅವರು ಗುಣಮುಖರಾದ ಮೇಲೆ. ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಅವರು ಮಿಷನ್ನಿನ ಬನಾರಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಪ ಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಓದಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿಯ ಬಂಗಾಲಿ ಅನುವಾದವನ್ನು ಓದಿದರು. ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವರು ಬಹುಕಾಲ ಅನುಮೋದಿಸದೆ

ಇದ್ದುದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಎನ್ನುವಂತೆ, ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಶಿಷ್ಯ ಎಂದೆ. ಅವರಲ್ಲಾದ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಯನ್ನು ಕಂಡು ಜನರು ಆಚ್ಚರಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ೧೯೧೩ರ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಕಾಲೇಜು ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತ ನಾಡಿದರು. ಈ ಕುರ್ಚಿಗಳು, ಮೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಮಠದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲವೇ? ಸ್ವಾಮೀಜಿ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಇವೆಲ್ಲ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಮಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ನಾವು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರೊಂದಿಗೆ ನೋಡಿದ್ದುದು ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರು ಒಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕುರ್ಚಿ, ಮೇಜುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಎರಡು ಮಂಚಗಳಿದ್ದವು; ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವರು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ದೇವರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಕೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಭಗವಂತನುರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತ ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಭಾವಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಸಮಾಧಿಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಅವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಸಂಘ ಅಥವಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು, 'ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವರು; ಅವರ ಬೋಧನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರೆಯಾದಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆವು. ಅದು ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ, ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ, ನಾವು ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡದ ಹೊರತು, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಏನಾಗಿದ್ದರು, ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬಯಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಅವರು ಉತ್ಸುಕರಾದರು. ನಂತರ ಹೇಳಿದರು, ನಾನೀಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಶಿಷ್ಯ. ನೀವು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಎಂದಾ ದರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರ ಕೃತಿ ಗಳನ್ನು ಓದಿ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ. ನಾವು ಏನನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರೂ, ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ. ಅದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ! ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹೇಳಿದರು, ಮತ್ತು ಯುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳು ತ್ತಿದ್ದರು: ಹೋಗಿ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಮೊದಲು ಅವರ ಭಾವಧಾರೆಯಿಂದ ಆವೃತರಾಗಿ, ನಂತರ ನೀವು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವಿರಿ.

ಅವರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಬೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಜ್ವಲ ಪ್ರಚಾರಕರಾದರು. ಪ್ರಚಾರದ ಮಹೋತ್ಸಾಹ ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಅವಕಾಶವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಆದರ್ಶಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ಯುವಕರಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೊಂದು ಪ್ರಬಲ ಅಯಸ್ಕಾಂತವಾದರು. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಬಂಗಾಲದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಮಾತನಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಕರೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಹಲವು ಸಾವಿರ ಜನಸ್ತೋಮದ ಗಮನ ಸೆಳೆದು ದೀರ್ಘ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕಡಿ ಕಾರುವಂತೆ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರಿಗೆ ಶಾಲಾವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಅಷ್ಟೇನೂ ಇರದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹೇಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು ಪಂಡಿತರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು. ಮಠದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಘಂಟೆಗಳು ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಜತೆಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಧಾರಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಅವರ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವರ ಸಂಗಡ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂದ ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕೇಳಿರುವೆನು. ಅವರು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನೀವು ನಂಬಲಾರಿರಿ. ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರ ಭಾಷೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಜನರು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೃದುಸ್ವಭಾವದ ಕೋಮಲ ಮುಖದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಅವರು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರ ಮುಖಕಾಂತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ನೋಡಿದುದು ೧೯೧೨ ರಲ್ಲಿ. ಆಗ ನಾನು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರು ನನ್ನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜನ್ಮದಿನದಂದು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ನಾನು ಅವರಿಂದ ಬಹುಪ್ರಭಾವಿತನಾದೆ. ಅಂತಹ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇರುವರೆಂದು ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಸಿರ

ಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಈ ಲೋಕದ ನಿವಾಸಿಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಂತಹ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಆನಂದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಾವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಭೀತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರು ಎಂದೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ರೂಪ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ; ಅವರು ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮೆಲ್ಲನೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಭಕ್ತಿಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವವರಂತೆ ಕೈ ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತುಂಬ ಸಂಕೋಚ ಮತ್ತು ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವರಂತೆ ಕಂಡರು. ಅವರು ವಿಶೇಷವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಏನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಅವರು ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕಾಣಬಾರದು ಎಂದು ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟೆ. ನಂತರ ನಾನು ಸುಮಾರು ಒಂದುವರೆ ವರ್ಷ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದರು. ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ಕಂಡ ಸೌಮ್ಯ ಅಹಂಕಾರಶೂನ್ಯ ಭಾವ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೃದುಶಕ್ತಿ - ಮೃದು, ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹೋರಾಟದ ಉತ್ಸಾಹ ಲೇಶವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರಪೂರಿತ ಉತ್ಸಾಹದ ವಿಷಯ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಆತ್ಮಕಾಂತಿಯ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು, ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ಅಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿರುವುದು. ಆಗ ನೀವು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಶಿಷ್ಯರನೇಕರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಶೌರ್ಯಶಕ್ತಿ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಬೆಳಗುವ ಸೂರ್ಯನಂತಿರದೆ, ತಂಪಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಯ ನಂತರ ಅವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸೇವೆಯ ನಾನಾ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ನಿನ ಬಂಗಾಲದ ಪರಿಹಾರ ಸೇವಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಇಚ್ಛಿಸಿದಂತೆ, ಮಠವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ತರಬೇತಿ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಅವರ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಅವರ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದರು.

-೪-

ಅವರು ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿತ್ಯ ಜೀವನ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದು ನಿಮಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಮಲಗುವ